

Zaandijk, 9 september 2014

Geachte leden van de raad, leden van het college,

Voor degene onder u die ons nog niet kent: Stichting Zaan en Dijk zet zich in voor het behoud van de historische samenhang tussen landschap en bebouwing aan beide zijden van de Zaan ter hoogte van Zaandijk. Inzet is het behoud van de structuur van het gebied, dat ligt op de grens van de gemeenten Zaanstad en Wormerland.

De Stichting wil vroegtijdig en op een zakelijke manier sturen in de besluitvorming over veranderingen. Het aandachtsgebied van de Stichting bevat onder andere het slagenlandschap van de Kalverpolder, de droogmakerij Enge Wormer, het buurtschap Bartelsluis, de beschermde dorpsgezichten van Zaandijk en Haaldersbroek en de rivier de Zaan.

Op 17 december jl. hebben wij ook een inspraakreactie gegeven toen er een voorstel lag voor een nieuwe brug als bypass en hebben wij gepleit voor restauratie van de Bartelsluis en het versterken van de ruimtelijke structuur en het behoud van cultuurhistorische waarden. Ook hebben wij opgeroepen om de verschillende stakeholders als historische verenigingen, de bewoners en onze stichting te betrekken.

Ons is toen door de toenmalige wethouder toegezegd betrokken te worden bij de planvorming. Inmiddels hebben wij een gesprek gehad met de huidige wethouder en met de projectambenaar. Deze zijn constructief verlopen en wij zijn blij dat onze stichting betrokken wordt.

Waarde van het gebied

De veenstroom de Wormer, een zijtak van een andere veenstroom (de Zaan) was door westerstormen en afkalving aan de westkant vergroot tot een meer. Dit binnenmeer werd in de 17e eeuw omdijkt en leeggemalen, waarmee de polder de Engewormer is ontstaan. Een hoofdsloot doorsnijdt de polder en voert het regenwater af uit de verkaveling van landerijen en sloten. Een zuivere polder ingeklemd tussen de Natura-2000 gebieden van het Wormer- en Jisperveld en de Kalverpolder. Een korte uitleg om aan te geven dat we hier over een zeer waardevol gebied spreken.

De stichting Zaan&Dijk pleit er dan ook voor om zeer zorgvuldig met het gebied om te gaan. Dit impliceert dat er een lange termijn- en overall-visie moet komen. Wij hebben daar bij onze inspraak-reactie op het concept-structuurplan ook al voor gepleit. Voorkomen moet worden dat er korte termijn- of ad hoc acties worden uitgevoerd.

De stichting Zaan&Dijk benadrukt nogmaals met klem de historische waarde van de polder, de sluis en de buurt. De stichting Zaan&Dijk is het eens met het ontzien van de Bartelsluisbuurt ten aanzien van het autoverkeer. Daarnaast ziet Zaan&Dijk kansen voor een impuls van de authenticiteit van de buurt, door herstel van de brug en het openstellen van de sluis.

Reactie op voorstellen

Vanavond liggen er een aantal voorstellen voor.

Allereerst zijn wij verheugd dat nu ook onderzoek gedaan gaat worden naar de mogelijkheden om de Bartelsluis te restaureren en weer open te stellen voor recreatievaart.

De ontsluiting via de Eendrachtstraat en Bartelsluisbuurt was en is niet bedoeld om grote aantallen auto's te verwerken. De Bartelsluisbuurt kan het niet aan omdat het wegennet er niet voor is ingericht. Maar zeker zo belangrijk: de buurt is een zuivere historische weergave van het ontstaan van een buurtschap in een droogmakerij, op de kruising van land- en waterwegen.

Een betere ontsluiting van de Bartelsluisbuurt mag niet leiden tot een verkeer aantrekkende werking. De ringdijk van de Engewormer is niet ingericht voor het verwerken van twee richtingsverkeer. De Wegenverkeerswet schrijft voor dat een voertuig maximaal 2,55m breed mag zijn, terwijl een veilige verharde rijbaanbreedte minimaal 3,25m moet zijn. De rijbaan op de dijk van de Engewormer voldoet niet aan deze eisen, ongeacht de aanwezigheid van fietsers.

De door ons bepleitte overall-visie moet erkennen dat de onderhavige ontsluiting van het dorp Wormer geen uitvalsweg is. Immers, voor een goede ontsluiting is in 1993 de Noordweg - Clausbrug - Ned Benedictweg aangelegd. Een tweede erkenning is dat de recreatievaart in het Wormer-en Jisperveld middels het Zwet en de Poel via de Poelsluis de Zaan kan bereiken. Het openstellen van de Bartelsluis zal slechts gewenst zijn voor de kleinere recreatievaart. Maar één van de meest belangrijke erkenning is de authenticiteit van het gebied.

Stichting Zaan&Dijk is derhalve van mening:

1. Het aanleggen van een fietspad onder aan de dijk is een onwenselijke optie. Dit omdat hiermee de 17e eeuwse droogmakerij in haar zuivere vorm wordt aangetast. Ook zijn wij niet overtuigd dat zo'n fietspad leidt tot een betere verkeersveiligheid. Wij zijn van mening dat ook andere varianten moeten worden onderzocht en beoordeeld op landschappelijke inpassing, verkeers-, civieltechnische aspecten, kosten aanleg en beheer en maatschappelijk draagvlak.

Varianten kunnen zijn:

- Shared space; mooie titel voor iets wat feitelijk al jaren de situatie is, dus fietser en auto bij elkaar.
 - Fietspad onderkant dijk (conform het voorstel).
 - Fietspad tussen rijweg en Zaan (dijk verbreden), of juist fietspad aan binnenzijde op dijkknivo (ook dijk verbreden).
2. Ten aanzien van een nieuwe oeververbinding blijven wij oproepen om dit alleen te doen indien de ruimtelijke structuur wordt versterkt en de cultuurhistorische waarden behouden blijven. Wij maken ons zorgen dat door het ontbreken van een totaalvisie dit nu buiten beeld blijft.
 3. Tot slot de vervanging van de huidige brug over de Bartelsluis. Alhoewel dit nu kennelijk een zaak is van B&W willen wij hier toch een aantal opmerkingen over maken. Ten eerste wordt in het rapport van Movares de conditie van de huidige brug als 'matig' gekenschetst vanwege een hoog risico op een slechte fundering. Er is niet geconstateerd dat de fundering slecht is. De conclusie dat de brug in slechte staat is en in 2014 vervangen moet worden blijkt niet uit dit rapport. Verder wordt door Movares aangegeven dat het object geen gemeentelijk-, provinciaal- of rijksmonument is. Dit is onjuist. De Bartelsluis is een gemeentelijk monument en voor vervanging van het brugdeel dient dan ook een monumentenvergunning te worden aangevraagd en de monumentencommissie om een advies.

Wij maken ons bezorgd over deze vervanging. Het risico bestaat dat er nu een brugdeel wordt aangelegd die een historisch verantwoorde restauratie onmogelijk maakt. Zaan&Dijk pleit dan ook voor een pas op de plaats voor de vervanging dan wel voor een oplossing die omkeerbaar is.

Conclusie

De stichting Zaan&Dijk pleit voor het volgende:

1. Ontwikkel een overall-visie ten aanzien van de Bartelsluisbuurt. Laat de ontsluiting via de Bartelsluis geen 3e uitvalsweg worden.
2. Een nader onderzoek naar verschillende alternatieven om de verkeersveiligheid voor fietsers te verbeteren.
3. Restaureer de Bartelsluis en maak deze geschikt voor de kleinere recreatievaart.
4. Vervang de huidige brug bij de Bartelsluis door een historisch verantwoord type, dat een eenheid vormt met de bebouwde omgeving; bijvoorbeeld een houten ophaalbrug.
5. Een by-pass vanaf de Eendrachtstraat naar de Engewormer langs de Bartelsluisbuurt ten behoeve van het bestemmingsverkeer, voorzien van een ophaalbrug met een minimale doorvaarbreedte overeenkomstig de Bartelssluis en een minimale vrije doorvaarhoogte van 1,20m. Toegang middels verkeerslichten.

Met vriendelijke groet,

Namens de Stichting Zaan&Dijk
M. Wind-Prinsze
Secretaris